

List Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona

Lovac

Broj 88

Tuzla, decembar/prosinac 2020.

Cijena 1,00 KM

Sretna Nova 2021. godina

Lovac

List Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Izlazi tromjesečno

Izdavač:
Upravni odbor Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Za izdavača:
Mensur Alić,
predsjednik UO SLD TK

Redakcija lista "Lovac":
Enver Kurtić (Kalesija)
Siniša Vareškić (Tuzla)
Damir Abdulahović (Banovići)
Nusret Kamenjaković (Zivinice)
Ismet Memić (Sapna)
Samed Mehmedović (Srebrenik)
Miralem Djedović (Gradačac)
Hajrudin Imširović (Teočak)
Senad Selimbašić (Kladanj)
Faruk Huskanović (Gračanica)
Denijal Fajić (Lukavac)
Almir Suljkanović (Doboj-Istok)
Faruk Mehanović (Čelić)

Glavni i odgovorni urednik:
Mensur Alić

Urednik i lektor:
Prof. Mirzet Ibrišimović

Stručni saradnik:
Selver Pirić

Fotoliti:
B Concept Sarajevo

Priprema i štampa:
"Mikroštampa" Tuzla

Za štampariju:
Šaban Cipurković

Adresa redakcije "Lovac"
Tuzla, Džindić mahala 13.
Tel./fax: 035/258-004
Web site: www.lovaacktk.com
E-mail: info@lovaacktk.com

Račun kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla
132-100-03092192-27

Na osnovu mišljenja Ministarstva
za obrazovanje, nauku, kulturu, sport
i informisanje Vlade TK broj
10/1-452-25-2/98 od 28. 08. 1998. god.,
list „Lovac“ oslobođen je dijela
poreza na promet

Dramatično upozorenje znanstvenika

Svijetu prijeti kataklizmička stopa izumiranja

U prošlom stoljeću sa lica Zemlje zauvijek su nestale stotine jedinstvenih i dragocjenih životinjskih vrsta. Ako je vjerovati predviđanjima znanstvenika, u ovom stoljeću čeka nas još gora situacija. Fenomen masovnog izumiranja koji je u toku na Zemlji zapravo ubrzo korak, upozoravaju znanstvenici nakon nove studije objavljene u časopisu američke akademije znanosti PNAS. Veliko izumiranje kraljevnjaka u XX vjerojatno će se nastaviti i u XXI stoljeću, samo što bi se u ovom stoljeću izumiranje stotina vrsta moglo dogoditi u svega nekoliko desetljeća. S takvim domino efektom, svaka vrsta koja je vezana za prethodnu, izložena je velikom riziku od izumiranja, jer se izumiranjem vrsta narušavaju čitavi ekosustavi. Opstanak u takvom scenariju upitan je i za ljudsku vrstu, kažu znanstvenici.

Ono što napravimo u naredna dva desetljeća u borbi protiv trenutne krize izumiranja vrsta, odrediti će sudbine milijuna vrsta, pojašnjava ekolog Gerardo Ceballos s Nacionalnog autonomnog sveučilišta Meksiko. Ceballos je i prije pet godina predvodio studiju koja je koristila konzervativne procjene u otkrivanju velike diskrepancije između prosječne stope izumiranja vrsta i poplave izumiranja vrsta kojima svjedočimo u danas. Ta studija otkriva da je današnja stopa izumiranja 100 puta veća od prosjeka (dvije vrste sisavaca na 10.000 vrsta u 100 godina). To je i pokazatelj da se masovno izumiranje događa pred našim očima, i to šesto po redu u 4,5 milijardi godina zemaljske historije. stoji u zaključku studije iz 2015. godine. U novoj studiji, nove spoznaje nisu donijele i novi optimizam. Ceballos i njegov tim upozoravaju da će se izumiranje kraljevnjaka u budućnosti naglo povećati jer su predviđanja izumiranja za budućnost podcijenjena. Ceballos i njegov tim u novoj studiji koristili su podatke s Crvene liste međunarodno ugroženih vrsta i ptica IUCN-a te proučili populacije kraljevnjaka za koje se smatra da su na rubu izumiranja, jer su izgubile većinu svog geografskog dosegata te njihovu vrstu trenutno čini manje od 1000 jedinki na globalnoj razini. Zaključili su da 1,7% svjetskih kraljevnjaka, tačnije 515 vrsta, spadaju u takav opis, a otprilike polovica te brojke ima tek 250 preostalih jedinki na svjetskoj razini. Dodatnih 388 vrsta tek je iznad službene granice izumiranja i ima populaciju koja broji između 1000 i 5000 jedinki, ali znanstvenici kažu da se čak 84% tih vrsta nalazi u istim regijama kao i 515 izumirućih vrsta. To sugerira da će i one biti izložene istoj prijetnji, ako dođe do izumiranja najugroženijih vrsta na koje su ove posljednje geografski naslonjene. Djelovanje čovjeka kroz masovne sječe šuma, zagađenja okoliša i prekida hranidbenih lanaca, samo su dio mnogih problema koje pritišću opstanak najugroženijih vrsta, a time i svih drugih vrsta posljedično. *Izumiranje rađa novo izumiranje*, zaključak je nove studije.

Ako 515 vrsta koje su na rubu izumiranja preživi još tek nekoliko narednih desetljeća, što je i nova procjena znanstvenika, onda bi to zajedno s 543 vrste kraljevnjaka koje su izumrle od 1900. godine, značilo da je stopa izumiranja 117 puta veća od prosjeka i znatno veća od procjene znanstvenika iz 2015. godine. Ipak, nije prekasno da se sve to uspori, kažu znanstvenici, ako poduzmemo radnje da se umanjí ljudski pritisak na biosferu. Neke od mjera za usporavanje mogle bi biti široka zabrana trgovine divljim vrstama, usporavanje masovne sječe šuma i stavljanje na listu najugroženijih vrsta sve vrste čija populacija globalno iznosi manje od 5000 jedinki. Sve to je bitno kako bi čovječanstvo osiguralo u konačnici i vlastiti opstanak.

Kad čovječanstvo istrijebi populacije drugih vrsta, zapravo reže granu na kojoj sjedi i uništava funkcionalne dijelove vlastitog sustava koji ga održava na životu, kaže Paul Erlich sa Sveučilišta Stanford i jedan od istraživača u navedenoj studiji. Međutim, kako drugi ekolozi ističu, taj problem nije visoko na prioritarnoj listi ljudskog društva općenito, kao ni svjetskih vlasti. A krajnje je vrijeme da postane prioritet jer bioraznolikost na Zemlji nije više što je nekad bila.

Nakon odbrambeno-oslobodilačkog rata 1992.-1995., u BiH gotovo u potpunosti izostaju faunistička istraživanja. Veliki je pritisak na biodiverzitet, odnosno na biološku raznolikost, a uzrokovano je uglavnom antropogenim faktorom. Čovjek je uništio brojna staništa životinjskih vrsta. Nedostaje više edukativnih misija o zaštiti endemičnih, životinjskih i biljnih vrsta. Primjerice, u BiH su značajno ugrženi mrki medvjed, sivi soko, suri orao, lisica, tetrijeb i krznašice.

Skupština SLD TK

Mensur Alić, novi-stari predsjednik
Upravnog odbora Saveza lovačkih društava TK

Osмого septembra, u kongresnoj dvorani Hotela „Tuzla“ u Tuzli, održana je redovna izvještajno-izborna Skupština SLD TK, kojom je predsjedavao Mensur Alić - predsjednik UO SLD TK i na kojoj su delegati članica Saveza, u okviru 15 tačaka dnevnog reda, razmatrali i usvojili Izvještaj o radu Upravnog odbora SLDTK za 2019., Izvještaj o finansijskom poslovanju za period od 1. 1.-31. 12. 2019., Izvještaj Nadzornog odbora o materijalno-finansijskom poslovanju SLD TK za 2019., Izvještaj o radu Savjeta za lovstvo za 2019., Izvještaj o radu Savjeta za kinologiju za 2019., Izvještaj o radu Komisije za lovno streljaštvo za 2019., Plan rada Upravnog odbora SLD TK za 2020., Plan finansijskog poslovanja za period od 1. 1.-31. 12. 2020., Plan rada Savjeta za lovstvo za 2020., Plan rada Savjeta za kinologiju za 2020. i Plan rada Komisije za lovno streljaštvo za 2020. godinu. U izbornom dijelu Skupštine delegati su izabrali predsjednika UO SLD TK, potpredsjednika UO SLD TK i članove Nadzornog odbora SLD TK. Za predsjednika Upravnog odbora Saveza lovačkih društava TK, zbog pokazanih izvrsnih radnih i organizatorskih sposobnosti, ponovo i jednoglasno je izabran Mensur Alić. Za njegovog zamjenika je izabran Samed Mehmedović.

Selver Pirić
Sekretar SLD TK

Upravni odbor SLD TK

Sredinom oktobra je održana 118. sjednica Upravnog odbora SLD TK na kojoj je odlučeno o načinu implementacije projekata vezanih za unapređivanje lovstva u lovištima Tuzlanskog kantona. Sjednici UO je prethodio sastanak Mensura Alića, predsjednika SLD TK sa Mustafom Šakićem, ministrom Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi TK, na kojem je iznesena informacija da su Vlada TK i resorno Ministarstvo, na zahtjev i u saradnji sa SLD TK, obezbijedili sredstva u iznosu od 195.000 KM (15.000 KM za svaku članicu Saveza LD TK), a koja treba upravo da posluže za unapređivanje lovstva u lovištima TK.

U skladu s Pravilnikom o priznanjima i odlikovanjima za rad na unapređivanju lovstva u Tuzlanskom kantonu, u svrhu zasluga i u cilju stimuliranja razvoja i afirmiranja lovstva i drugih aktivnosti koje su od općeg interesa za lovstvo, na prijedlog članica Saveza i Komisije za priznanja i odlikovanja, Upravni odbor je donio Odluku da se u okviru lovačkih društava dodijele lovačka priznanja i odlikovanja:

LD „ZELEMBOJ“ BANOVIĆI

Lovačka bronzana značka:

Bojić Emsad, Delić Adel, Salanović Muhamed, Salanović Mevludin, Suljić Narmis, Ikanović Senad, Ikanović Tajib, Karić Muhamed, Kukić Džasem, Podgorčević Denijal, Hašimbegović Mirsad, Hasić Isad, Hasanagić Nurčo, Lisičić Nezir, Lugavić (Šahim) Nihad, Lisičić Nedžad, Lugavić (Suljo) Nihad, Lačić Adel, Dedić Mustafa, Akšamović Esmir, Abdulahović Šaban, Oručević Muriz, Šarić Najil i Jusufović Hasan.

Lovačka srebrena značka:

Bošnjaković Nedžads, Hadžić Zaim, Lugavić Šahim, Abdulahović Šefik, Aličković Muhamed, Šehić Izet, Softić Eldin, Kahrmanović Nedim, Đezić Sulejman, Zorić Ibrahim i Hadžić Mevludin.

Lovačka zlatna značka:

Rahmanović Mevludin.

Lovačka diploma počasnog člana:

Bojić Zahid, Brkić Ramiz, Aličković Mirsad i Čakal Safet.

Selver Pirić
Sekretar SLD TK

Seminar i ispit za lovočuvare i mentore

Na osnovu Plana rada Savjeta za lovstvo za 2020./21. godinu, koji je usvojen na Skupštini SLD TK, održana su stručna usavršavanja i ispiti za lovočuvare i mentore za lovce pripravnike. Na seminaru i ispitu za lovočuvare od prijavljenih 13 kandidata s uspjehom je položilo 12 kandidata. Time je olakšan rad profesionalnim lovočuvarskim službama članica SLD TK. Seminar i ispit za mentore za lovce pripravnike

s uspjehom su završila i položila 32 kandidata, čime je znatno poboljšana kvaliteta rada na terenu sa lovcima pripravnici u toku određivanja njihovog pripravničkog staža. I lovočuvare i mentore su pokazali zavidan nivo znanja i dugogodišnjeg lovnog iskustva. Predavači na ispitima za lovočuvare i mentore su bili Ćorbić Seid, Selimbašić Senad i Mehmedović Samed.

Selver Pirić
Sekretar SLD TK

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla Nastavljena izgradnja lovačkog doma

Pored mnogih aktivnosti na izgradnji i uređenju lovačkih objekata u LD „Tuzla“ Tuzla, ovog ljeta i jeseni posebna pažnja je posvećena nastavku izgradnje trećeg lovačkog doma u Društvu, na lokalitetu Stublić, iznad G. Obodnice, u zoni djelovanja Sekcije „Obodnica-Druginja“. Naime, nakon 11 godina zastoja u izgradnji ovog doma zbog imovinsko-pravnih i administrativnih problema, na zadovoljstvo svih problemi su riješeni i nastavljena je izgradnja u drugoj polovini avgusta ove godine. Na prethodno izgrađenom prizemlju i potkrovlju izgrađen je krov po savremenim standardima. U tu svrhu su utrušena znatna novčana sredstva prikupljena priložima članova LS „Obodnica-Druginja“ koji su izveli većinu radova na izgradnji krova, zatim dobrovoljnim priložima i donacijama lovaca Društva i lovaca iz drugih društava Saveza, kao i drugih građana koji su podržali ovaj projekt. U toku je izrada stolarije, električnih instalacija itd.

Semir Softić, Predsjednik
LS „Obodnica-Druginja“

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla Agan lisicu, Vehdin šakala

Prvog dana otvaranja jesenske sezone lova, u akciji zaštite plemenite lovne divljači, odnosno čišćenja terena od štetočina i predatora, lovci Sekcije „Obodnica-Druginja“, Fikret, Kenad, Nermin, Ševket, Arnis, Vehid, Eldar, Amel Ibrahim, Vehdin i Agan, bili su uspješni odstrijelivši lisicu i šakala. Lisicu Agan a Vehdin šakala.

Nermin Djedović

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla Suad srndaća

Dobro gazdovanje lovištem i ove godine je dalo dobre rezultate pa su tako lovci Sekcije „Slavinovići“ imali uspjeha u lovu na srndaća. Na terenu Kalberovac srndaća je odstrijelio Pajić Suad sa kojim su lovili Brković Selver i Jakub, Bubić Ramiz, Bukvić Huso, Hukić Džemal i Senad i Mehanović Bekir.

Fikret Jahić

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla Na vepra

U okviru kalendarskog lova tokom novembra, LD „Tuzla“ Tuzla je počelo sa lovom crne divljači. Kao i proteklih godina ove aktivnosti su se odvijale na pet za to posebno, od strane Stručne službe, određenih lovnih terena, čime je obuhvaćen dio lovišta Majejica, gdje je populacija divlje svinje najbrojnija. U ovom atraktivnom lovu do izražaja dolaze sposobnosti lovnih pasa za rad na divlju svinju pa je tako bilo i ovaj put kad su lovci Društva, uz pomoć svojih četvoronožnih

pomoćnika, tokom jedanaestog mjeseca, odstrijelili nekoliko izuzetno lijepih primjeraka vepra. Ova vrsta lova je zanimljiva i draga i radi toga što se kraj lovnog dana „zapečati“ druženjem velikog broja učesnika lova. Na fotografijama su lovci sa lovnih terena Stublić-Zeleni kamen, Kovačica i Janjići-Kolimer na Majejici.

Selver Pirić

Lovačko društvo „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić Tradicionalni lov, druženje počasnih lovaca i gostiju

Sredinom avgusta, u organizaciji Upravnog odbora LD „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić, upriličen je tradicionalni lov na srndaća u čast počasnih lovaca i gostiju iz Tuzle, Živinica, Kladnja i Orašja. Okupljanje je počelo popodne, ispod nadstrešnice u dijelu lovišta Haluge, u zoni djelovanja Sekcije „Šibošnica“. Prije lova, prisutne je prigodnim govorom pozdravio Mehanović Faruk, predsjednik Društva, zaželivši lovcima dobro zdravlje i uspjeh u lovu, dodavši kako su ovaj lov i druženje samo jedan vid aktivnosti usmjeren prema najstarijoj lovačkoj populaciji, kako bi se i na ovaj način pokazalo da ih njihova matična lovačka organizacija nije zaboravila. Član Društva, Gačević Mire i njegov sin Dževdet, potrudili su se da svi lovci odu kući siti i zadovoljni jer je odličnog lovačkog gulaša bilo i za

i repete. Počasni lovci su se zahvalili na pažnji i organizaciji lova i naglasili da s nestrpljenjem očekuju naredno druženje.

Hazim Mujkić

Lovačko društvo „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić Memorijalni lov Gačević Dževdet

Početkom oktobra, LD „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić je organizovalo i realizovalo memorijalni lov Gačević Dževdet Dževdo, u kojem su učestvovali lovci iz cijelog Društva, kao i mnogi gosti. Lov je održan u znak sjećanja na poznatog prijateljnog lovca, Gačević Dževdeta, zlatnog ljiljana koji je poginuo u posljednjem odbrambeno-oslobodilačkom ratu. Ovaj memorijalni lov je okupio gotovo sve lovce koji su prije rata lovili sa rahmetli Dževdom. Njihove priče su dočarale taj vakat i Dževdin lik. Iza njega su ostala dva sina, Almir i Asmir, koji su aktivni lovci Društva. Dirljiv kratak pozdravni govor je održao Dževdetov unuk, koji je po djedu dobio ime i koji je član lovačkog podmlatka Društva.

Komisija za informisanje

DOBAR DAN DRAGI GOSTI

JA SAM GAČEVIĆ DŽEVDET. OTAC MI JE DAO IME PO SVOM RAHMETLI OCU GAČEVIĆ DŽEVDETU ZVANOM DŽEVDO. HTJEO BIH REĆI PAR RIJEČI ZA RAHMETLI DJEDA.

X DJEDE MOJ, ZASLUŽIO SI I VIŠE OD OVOG GOVORA. ZNAM DA SAD ŽIVIŠ NA NEKOM BOLJEM MJESTU I DA SI NAGRAĐEN ZA SVAKI SVOJ TRUD I MUKU U ŽIVOTU.

NE BRINI SE, SVE ŠTO SI NAM OSTAVIO I DALJE OSTAJE JAKO SJEDANJE NA TEBE.

DJEDE, MIRNO SPRAVAJ I VOLI TE TVOJ UUK. NEK TI JE LAHKA ZEMLJA KOJU SI TOLIKO VOLIO I ZA KOJU SI SE BORIO I NA KOJOJ SI TOLIKO TUGA DOBROG OSTAVIO.

NISAM TE NIKAD UPOZNAO, NISI MI OSTAVIO TU MOGUĆNOST.

TOLIKO DOBROTE O TEBI SAM ČUO OD LJUDI. VOLIO BIH DA SI SADA SA NAMA I DA KORPAŠ STAZAMA LOVA...

DRAGI GOSTI ZAHVALJUJEM SE U IME MOG OCA I SVIH VAS ŠTO STE SE ODRAZVALI NA OVAJ MEMORIJALNI LOV, DANJEDELI MOM DJEDU I VAŠEM RAHMETLI KOLEGI LOVCU DŽEVDI.

HVALA VAM

Lovačko društvo „Majevica“ Srebrenik

Druženje na Majevici

Lovačko druženje je najljepši dio lovovanja, a ovaj put su ga organizovali članovi Sekcije „Zahirovići“-LD „Majevica“ Srebrenik. Upriličeno je kod lovačke kuće Okresanica na Mejavici. Osim domaćih prisustvovali su i lovci iz Tuzle, Gračanice i Brčkog. Veselo druženje uz piće, janjetinu s ražnja i srneći gulaš bilo je obogaćeno odobrenim takmičenjem u gađanju iz lovačkog oružja. Najzaslužniji za izvrsnu organizaciju druženja su Bekrija, Vehbija, Zeko, Pajo, Sejo i Enes, lovci LS „Zahirovići“.

Husnija Kišić

Lovačko društvo „Majevica“ Srebrenik

Akcija zaštite usjeva

Lovačko društvo „Majevica“ Srebrenik je organizovalo i uspješno realizovalo akciju odstrjela štetočina, odnosno divljih svinja koje su nanijele veliku štetu na poljoprivrednim kulturama na području Mjesne zajednice G. Srebrenik. Akcija je sprovedena na zahtjev mještana sela Like i Kuge, uz odobrenje Omerović Nihada, gradonačelnika Općine Srebrenik i Mehmedović Samede, predsjednika LD „Majevica“

Srebrenik. Akciju su sproveli lovci Sekcije „Zahirovići“, a rukovodio je Mehmedović Samed, predsjednik Društva. Akcija je bila uspješna jer je velika grupa divljih svinja rastjerana, a njihov vođa, vepar kapitalac, odstrijeljen. Akcija je završena veselim sijelom (uz poštovanje mjera zaštite od pandemije Korona virusa) i zahvalama mještana sela u MZ G. Srebrenik.

Husnija Kišić

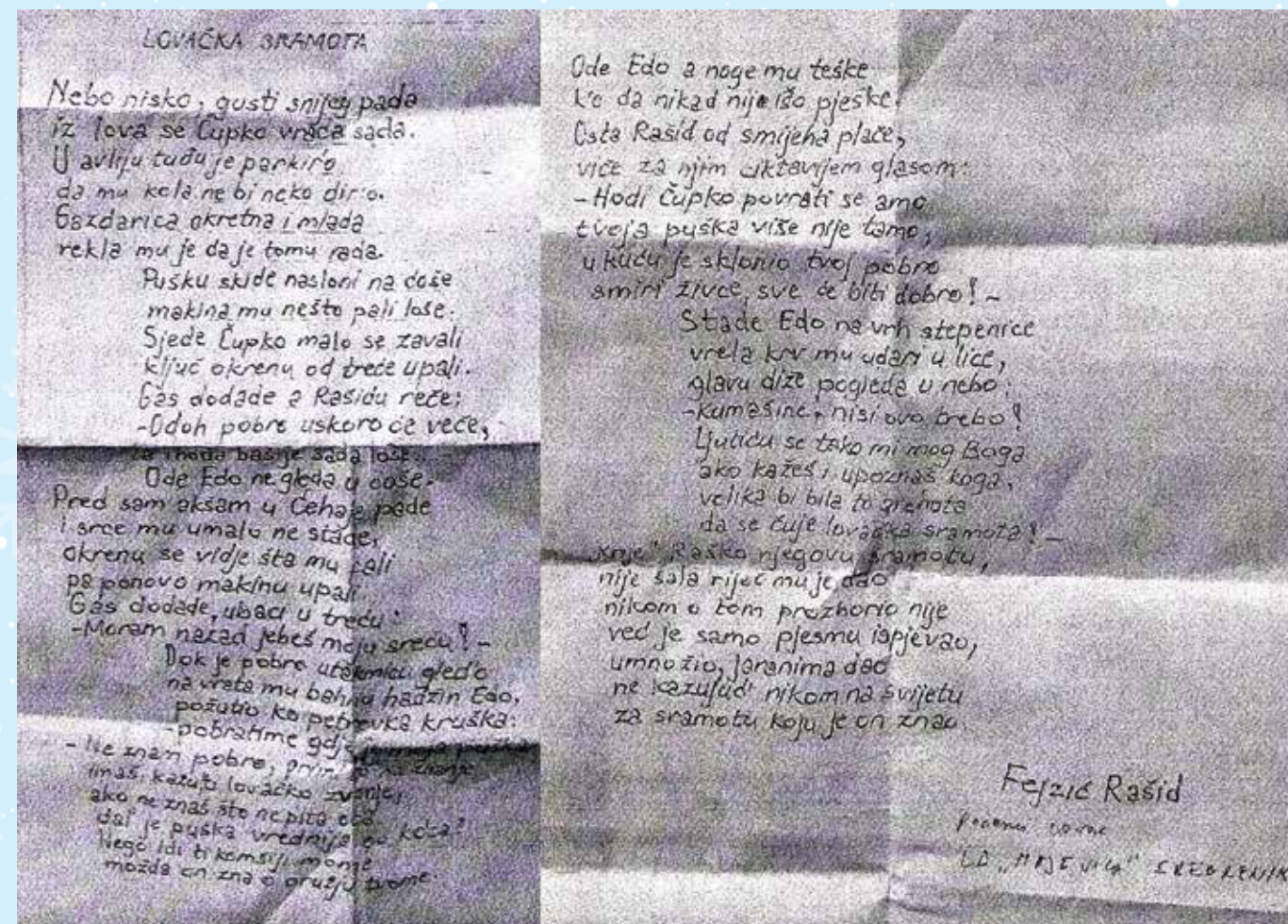
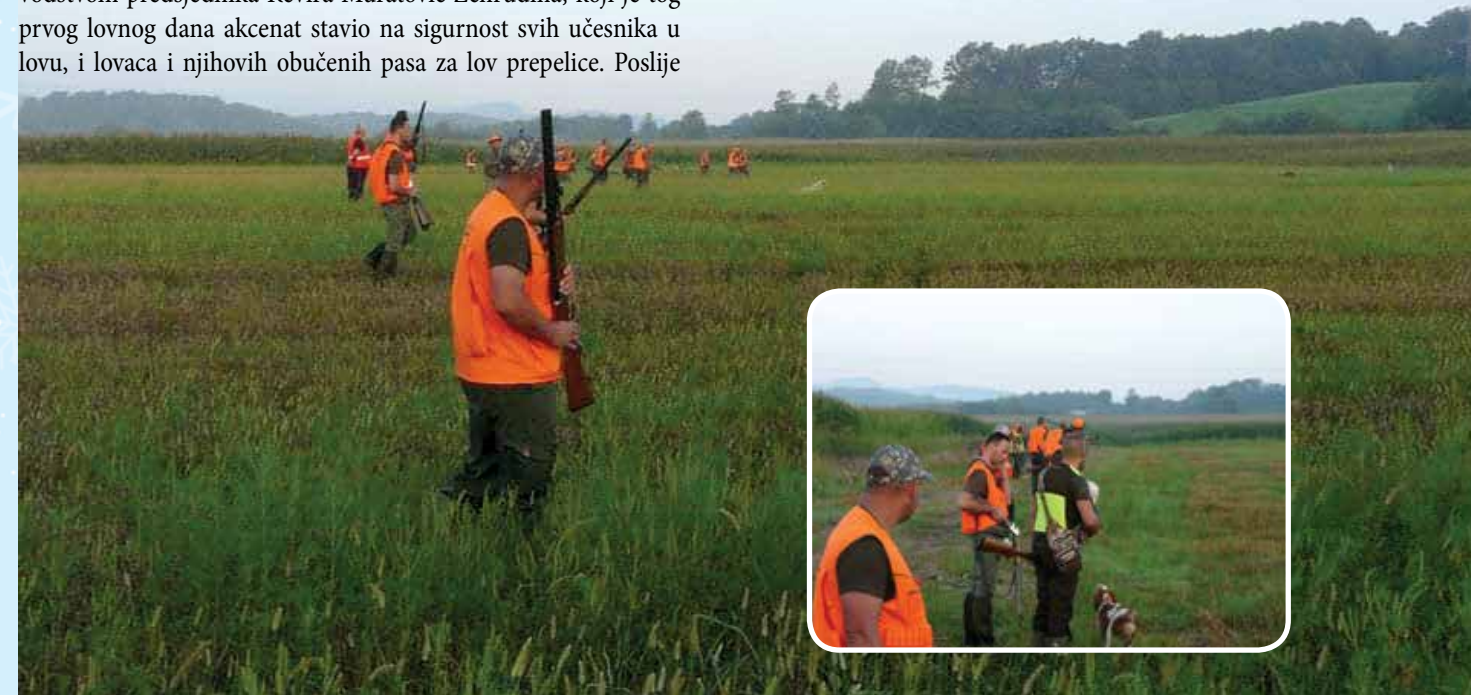
Lovačko društvo „Majevica“ Srebrenik

Lov na prepelicu

Kao i prošlih sezona tako se i ove lovila prepelica u LD „Majevica“ Srebrenik. Ovaj sve popularniji lov prvo je obradovao lovce u Sekciji „Špionica“ u Reviru IV, pod vođstvom predsjednika Revira Muratović Zehrudina, koji je tog prvog lovnog dana akcentirao stavio na sigurnost svih učesnika u lovu, i lovaca i njihovih obučanih pasa za lov prepelice. Poslije

lova, kako to i dolikuje lovcima, nastavljeno je druženje uz jelo, piće i lovačke anegdote iz proteklih lovova.

Zehro Muratović

Neke aktivnosti

Lovačkog društva „Spreča“ Kalesija

Piše: **Damir Huremović**

Odgovorno u novu sezonu

Na osnovu Odluke Predsjedništva LD „Spreča“ Kalesija o nabavci hrane za zimsku prihranu divljači (6,5 tona kukuruza) i raspodjeli hrane, početkom ove godine u Memićima je izvršena raspodjela kukuruza po sekcijama. Na taj način Društvo se odgovorno spremilo za novu lovnu sezonu. Osim toga, proljetno zasijavanje parcela kukuruzom na nivou sekcija, u površini od 25 duluma, doprinijelo je znatnoj uštedi finansijski sredstava i aktiviralo je sve lovce da daju doprinos u zimskoj prihrani divljači. Treba istaći lovce Sekcije „Kalesija“ koji su na prethodno zasijanoj parceli ubrali oko 2,5 tona kukuruza te ga iznijeli u lovište. Ovakvim ispravnim odnosom prema prirodi i divljači možemo sačuvati naše šume i divljač u njima i ostaviti mladim naraštajima i budućim pokoljenjima.

Ocjena lovačkih pasa

Početkom septembra ove godine, kod lovačke kuće Bukovica u Gornjoj Kalesiji, održana je ocjenjivačka smotra lovačkih pasa. Smotru je sudio kantonalni kinološki sudija Jahić Halil, dugogodišnji kalesijski lovac. Ocjenjivačkoj smotri su prisustvovali Baručić Edin, Pirić Selver i Zulfalari Faris. Ocijenjeno je 30 lovačkih pasa u skladu sa svim kinološkim propisima.

Ocjena lovačkih trofeja

Prvog dana oktobra ove godine, u prostorijama LD „Spreča“ Kalesija, izvršena je ocjena lovačkih trofeja srneće divljači. Od ukupno ocijenjenog 21 trofeja, pet ih je izdvojeno zbog karakterističnog izgleda. Ocjenjivanje su obavili Kurtić Enver, predsjednik Društva, Imšić Nedžad i Hasanović Mahmut, članovi Komisije za ocjenu trofeja lovne divljači.

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac

Zbilja lovačke priče

Noć uoči lova, Amir Gromić, lovnik LS „Svirac“, obećao je da će odstrijeliti dva divljaka. Ovo je svima izgledalo kao prazna hvala, čitavo sijelo se tome nasmija pa Sibo zaključi: „Eto, to su te lovačke priče“. Osvanu nedjelja, lovni dan, Grupa se sastala na zbornom mjestu, grupovođa izvrši raspored, određene su čeke, lovci pogoniču udoše u lovište Gadašnica, teren Krečane donje - Novalići, posljednjih godina poznato stanište divljih svinja. Odmah se čuše kerovi svinjari, obilježavanje nađenih svinja na ležištu. Nakon kraćeg gonjenja ču se poneki pucanj. Opet gonjenje kerova. Crna divljač traži siguran izlaz. Čuju se pucnji. Odjednom proradiše mobiteli: „Amir odstrijelio vepra“! Malo potom opet mobiteli: „Amir odstrijelio kezme“! Mnogi posumnjaše jer im je ličilo na nastavak lovačke priče od sinoć Ali, sve se pokazalo kao zbilja kad na mjestu predviđenom za ručak donesoše odstrijeljene divlje svinje. Čestitanje, fotografisanje. Odstrijeljen je i jedan fazan. Ručak je organizovan uz vatru, uz roštilj. Pozvan je i Mustafa Halilović, glavni lovnik LD „Jelen“

Gradačac, da se uvjeri u lovnu, sijeli sa kolegama i učestvuje u pravljenju izvještaja o uspješnom lovu.

Fahrudin Gromić

Lovačko društvo „Sokolina“ Kladanj

Iskusno i vješto

Početkom novembra lovci Sekcije „Starič“, na terenu Izgore, koje je bogato svim vrstama divljači a posebno divljom svinjom, dokazali su iskustvo i vještinu odstrijelivši četiri divlje svinje. Strijelci su bili Salihović Emir, Brkić Šahin, Begić Bego i Salihović Anel.

Aner Halilović
Sekretar LD „Sokolina“
Kladanj

Važnost zimske dohrane divljači

Značaj prihrane divljači

Važnost prehranbenih prilika u lovištu određuje bonitete lovišta, a u našim stanišnim uslovima nameće pravovremenu i pravilno izvršenu prihranu u zimskim pa i drugim mjesecima. Prehranjivanje je prirodan i spontan proces, a prihranjivanje, odnosno dohranjivanje, zakonska je obaveza, ali i ljudski plemeniti, planirani i nužni čin za dobrobit prirode i divljači i osiguranje mira u lovištu. Divljači je pravovremena i pravilno izvedena pomoć lovca u ishrani zimi neophodna. Praksa je pokazala da divljač, koja nije pravilno i pravovremeno prihranjivana u zimskom periodu, migrira u druga lovišta i ako tamo nađe dovoljno hrane i mira, tamo i ostaje. Hranilišta ili mjesta za ostavljanje kabaste hrane treba da su odabrana prema rasprostranjenosti divljači kojoj se hrana iznosi, a to su najčešće mjesta koja su lovcima zimi teže dostupna. Najbolja su natkrivena hranilišta u kojima hrana ne može da kisne i kvari se od razbacivanja hrane, kačenja na grmove i slično. U lovište treba iznositi najkvalitetnije

sijeno, kukuruz i žitarice, a pripremu i skladištenje hrane za treba obaviti krajnje odgovorno uz primjenu pravilnih tehnoloških metoda. Primjenom svih ovih mjera može se računati da će prihrana divljači u lovištu zimi ispuniti očekivanja, u protivnom i u najboljem slučaju divljač neće pronaći ili neće uzeti hranu, a ako je uzme može doći i do trovanja i uginuća divljači. Kvalitetna hrana je potrebna za održavanje organizma i da divljač u što boljoj kondiciji uđe u vrijeme kad izvodi podmladak, a za neke, koja u razdoblju zime stvaraju trofeje, da se što bolje razviju. Srneća divljač, divokoze i divlje svinje bremenite su zimi, srndaći stvaraju rogove, a zečevi počinju s parenjem, nošenjem i donošenjem mladih. Fazani, jarebice poljske i kamenjarke, odmah po prestanku zime odvajaju se u parove

i počinju razmnožavanje. Zimi teško nalaze kvalitetnu hranu, jer u tom razdoblju vegetacija miruje a snijeg pokrije ionako oskudnu hranu pa je dohrana neophodna, zavisno od količine i dužine trajanja snježnog pokrivača. Hranjena divljač je jača, otpornija i boljša zdravlja, a očita je neposredna korist u tome što zadovoljna divljač rijetko napušta stanište u kojem se dobro hrani, tj. neće izići izvan granica lovišta s dosta raspoređenih hranilišta. Bolje je postaviti više manjih hranilišta nego jedno veliko.

Vrste i načini hranidbe

Konstrukciji različitih hranilišta treba posvetiti posebnu pažnju, a njihov broj u lovištu ovisi o procijenjenom broju divljači. Za divlje papkare treba podignuti jedno dobro opskrbljeno hranilište, za pet do 10 jedinki. Jednim hranilištem zadovoljit ćemo oko 15 zečeva, 20 do 30 fazana te tri jata poljskih jarebica. Jasno, s gradnjom hranilišta ne treba oklijevati, ona moraju biti gotova već u ranu jesen, kako bi se do zime divljač na njih privikla. Prihranjivanje je najbolje vršiti prirodnim putem, jednogodišnjim i višegodišnjim remizama i poboljšanjem hranidbenih prilika u staništu i drugim prirodnim načinima ili izlaganjem gotove hrane za divljač. Hranilišta su natkriveni manji prostori u prirodi ispod kojih izlažemo hranu. Razlikujemo hranilišta za krupnu i hranilišta za sitnu divljač. Prema vrsti hrane prilagođavamo i hranilište,

tako za krupnu divljač izlažemo kabastu hranu, gomoljače i žitarice. Za kabastu hranu (sijeno, djetelinu...) pravimo natkrivene jaslje, tako da hrana ne kisne. Najčešće ispod njih napravimo korito u koje stavljamo žitarice i gomoljastu hranu (repa, mrkva) ili kesten, žir, bukvić. Za dohranu divljih svinja možemo iskoristiti izbušene metalne bačve koje napunimo određenom žitaricom, tako one valjanjem isipaju sadržaj koji može dugo potrajati a biti svjež. Gdje je veća koncentracija divljači pomažu automatska hranilišta i ona s pomičnim krovom, a i hranilišta sa skladištem. Ako ih nema, hranu treba svakodnevno iznositi i dopunjavati ih. Za sitnu divljač postavljamo gotovu zrnastu hranu (žitarice) i gomoljastu (repa, mrkva) ili, još bolje, zasijavamo jednogodišnje remiza pšenicom, kukuruzom, raži, ječmom, stočnim keljem, zobi. Ona tu pronalazi sigurnu hranu, a ujedno joj je takvo tlo odličan zaklon od grabežljivaca.

Čime dohranjivati

Bez obzira na već uvriježenu kombinaciju suhog sijena i kukuruza u zrnju i klipju, ječma, suncokreta, izbor je ipak mnogo širi. Divljač se može hraniti divljim keljem, stočnim keljem, repom, čičokom, različitom kabastom krmom i koncentriranim krmivima, voćem (jabuke, kruške). Dakako, ne treba zaboraviti ni kesten bukvić ili žir te sitno zrnaste žitarice zajedno s pljevom. Zečevima će goditi ako im se u sijeno doda pokoja korjenjača ili gomoljača i naravno kupus. Hrana za divljač mora biti zdrava – ne smije biti pljesniva, gnjila, trula, sijeno se ne smije prašiti, jer divljač je prisiljena jesti ono što nađe, ali nenavikla na lošu hranu, dobije teške probavne smetnje, a može i uginuti. Bitno je da su hranilišta uvijek puna, jer hranilišta bez hrane ničim ne služe i ona će zasigurno otjerati divljač na druga mjesta u potrazi za hranom.

Sol

Sol je najznačajniji mineral u prehrani divljači, može se reći nužan, posebno kod krupne. U nedostatku soli, divljač ima lošiju probavu, slab apetit i nedostatak nekih hemijskih elemenata koje divljač u prirodnoj hrani ne nalazi u dovoljnim količinama, posebno zimi. Ona ima itekako značajnu ulogu u izgradnji tjelesne mase – mišića, kostiju, rogova. Sol je potrebna u lovištu tokom cijele godine. Zato je nužno izgraditi dovoljan broj solišta, iz kojih divljač uzima i liže sol koliko joj je potrebno, odnosno koliko joj organizam traži. Tokom godine jelenu je potrebno oko 3 kg, lopataru 2 kg, a srni 1 kg soli. Sol se izlaže u obliku blokova ili koluta ili pak mljevena u posebnim solištima. Solišta mogu biti na zemlji, na nisko odrezanom panju ili podignuta na visinu do 1,5 metra. Na odrezano stablo nabijemo šupljikavu cijev napunjenu sitnom solju ili kolut nataknut na račvu. Njih će kiša i vlaga ispirati, a slana će voda teći po stablu koje će divljač lizati.

Solila postavljamo u šumi blizu premeta divljači, u blizini pojila i nedaleko od hranilišta, kako bi je divljač mogla lako pronaći. Kad jednom pronađe solilo, lako ga ne zaboravlja i nakon uklanjanja još dugo dolazi kopati na to mjesto.

Priprema hrane

Ipak, uzgoj ili skupljanje hrane iziskuje trud tokom mjeseci kad je zima još daleko. Primjerice, stočni kelj ili repa se uzgajaju u julu, poslije žetve glavnih ratarskih usjeva. Uz pravilno siliranje, stočni kelj je vrlo ukusna zimska hrana za divljač, puna visoko vrijednih bjelančevina. Sijeno se za zimsku prehranu skuplja već od maja. Dobro prosušeno, sadrži tek 15% vlage, što je

preduvjet za dugo čuvanje. Čičoka, ili divlji krompir, veoma je zahvalna za prihranu divljači, posebno zeca, srne i divlje svinje. Može uspjevati gotovo svuda, otporna je na bolesti i sušu, a uz minimalan rad i male troškove, daje siguran prinos. Zec i srna brste njezino lišće u vrijeme vegetacije, a divlja svinja rujući vadi gomolje iz zemlje (često napravi velike krateru u potrazi za podzemnim izdancima). I sol se može dodavati kao slana otopina kojom se škropi suha voluminozna hrana, primjerice sijeno. Lovce treba podsjetiti da u zimama s visokim snježnim pokrivačem ili sa ledenom pokoricom, prilaze do hranilišta valja održavati što čistim, kako bi divljač mogla doći do njih.

M.B.

Bez solišta

loša lovišta

U prehrani divljači sol je bitna u pogledu izgradnje tijela, mišića, skeleta i rogovlja. Pospješuje probavu, otvara apetit i daje organizmu potrebne elementarne hemijske elemente, koje divljač hraneći se u prirodi ne nalazi u dovoljnim količinama, posebno zimi. Zbog toga je nužno divljači osigurati sol tokom cijele godine. Većina biljaka kojima se divljač hrani u našim lovištima bogata je kalcijem, ali siromašna hlorom i natrijem. Zato divljač, prije svega preživajući, često pati od nedostatka „kuhinjske soli“ (NaCl – natrijev klorid). A sol je jedan od najznačajnijih sastojaka u prehrani, jer natrij putem osmoze osigurava izmjenu tvari kroz stanične membrane u organizmu divljači. Osim toga, potrebna koncentracija soli u krvi divljači odbija parazite. Uzimanje soli od izuzetnog je značenja za divljač. Praksa u lovištima pokazala je da, primjerice, srnećoj divljači po grlu godišnje treba oko kilogram soli, a jelenu lopataru i jelenu običnom

i do tri kilograma. Potrošnja soli jako ovisi i o staništu u kojem divljač obitava, odnosno o raspoloživoj vegetaciji u lovištu. Ako je ponuda hrane raznolika i divljač tokom cijele godine ima na raspolaganju njive s usjevima ili drugim kulturama, potreba za solju se smanjuje u odnosu na lovišta u kojima nije tako. U određenim razdobljima godine, primjerice u sezoni rasta rogovlja, mijenjanja dlake ili ranoproljetnog prelaska sa suhe hrane na pristiglu zelenu vegetaciju, kod divljači naglo raste potreba za solju. Doziranje soli namijenjene divljači u lovištima vrši se putem solišta – brojem solišta po jedinice površine. Računa se da jedno solište ide na 25 hektara lovne površine. Praksa

je pokazala da su najbolja i najposjećenija solišta koja se opskrbljuju kamenom solju.

Solišta su lovnogospodarski objekti koji divljači služe za podmirenja potrebe za solju. Za krupnu divljač solišta

ponekad mogu biti važnija i od hranilišta, posebice u vrijeme rasta i razvoja tijela i organa (r o g o v l j a). Solišta često

mogu poslužiti i kao mjesta na kojima se divljači daju antiparazitici. Zato je u lovištu potrebno izgraditi dovoljan broj solišta iz kojih divljač može uzimati sol po volji, odnosno onoliko koliko treba da divljač zadovolji svoje osnovne životne potrebe. Solišta se postavljaju na premetima divljači, u blizini hranilišta, pojilišta, obično na otvorenim i preglednim mjestima. Potrebno je pronaći prirodne objekte za izgradnju solišta. Solišta se mogu raditi kao prizemna, izdubljena u šupljem panju, ili u šupljem deblu visine do 1,5 m, promjera 20 cm. Deblo se provrti kosim rupama prema dolje, pa kada pada kiša, sol se ispire iz šupljine te se cijedi na vanjsku površinu debla gdje je divljač liže. Solište se može napraviti i od dasaka ili hoblica. Prirodni sklad lovišta neće se remetiti ni ako se ponekom stablu odreže krošnja i izbuše rupe kroz koje će se sol cijediti. Plastični nije mjesto u lovištu i nedopustivo je na odrezano stablo staviti plastičnu ili limenu posudu ili plastičnu cijev i tu ostaviti sol. Izdignuto solište obično je živo stablo, koje se odsječe na visini izvan dohvata divljači. Na vrhu se stavi drveni sanduk s prečkama razmaka jedan cm i unutra se stavi kamena sol. Na stablu se oguli kora i naprave brazde, pa se sol, zbog kiše i snijega, pomalo topi i cijedi po deblu. Divljač tako dolazi do soli. Od ostalih minerala najvažniji su kalcij i fosfor, kao i vitamini D i A. Smatra se da je za gradnju srednje kvalitetnog rogovlja kod srnjaka dnevno potrebno do 2,5 grama soli, uz kalcij i fosfor, a za vrhunski trofej potrebno je dnevno do 4 grama soli, uz osnovne hranjive tvari.

T. M.

Uzbudljiv, naporan i opasan

Lov divlje svinje

Zakonski okvir i planiranje lova

Stalno povećavanje broja divljih svinja već dugi niz godina evidentno je u većini evropskih zemalja pa tako i u našim lovištima. Po Zakonu o lovstvu, svrstane u nezaštićenu divljač. Djelomična zaštita lovostajem odnosi se na bređu krmaču i vrijeme dok vodi mlade praščiće. Drugim riječima, one spadaju u grupu onih vrsta čiju brojnost i uticaj u lovištu treba držati u podnošljivim okvirima kako ne bi pravile veće štete na poljoprivrednim imanjima. U tom smislu, obveza je korisnika lovišta (u kojima ima crne divljači) da joj, u skladu s odredbama zakona i principima struke u lovnim osnovama – posvete odgovarajuću pažnju, a to, prije svega, podrazumijeva da kod izrade lovnogospodarske osnove, na početku planskog razdoblja, procijene realno stanje populacije divljih svinja u pojedinim dijelovima lovišta, kao i posljedice koje njihova prisutnost uzrokuje na imanjima poljoprivrednika i u lovištu. Dužnost i obaveza svakog lovačkog društva je realizacija godišnjeg plana po kojem se objektivno ostavlja biološki minimum fonda ove vrste koji treba opstati u prostoru lovišta u podnošljivoj brojnosti, uz neznatne ili minimalne štete po imovinu drugih. Kako se crnoj divljači u svim lovištima stalno povećava brojnost i širi populacija, tako se i lov proširio na gotovo sva područja.

Načini lova

Lovci najradije love na čeki, zatim prigonom i pogonom, i uz pomoć najstarijih lovačkih pomoćnika, pasa. A baš oni koji love sa psima, po rezultatima su bez konkurencije najuspješniji. Praksa i iskustvo su pokazali da lov divljih svinja pogonom i čekom daje najbolje rezultate. Sada već klasičan način lova uz pomoć pasa je da lovci opkole teren na kome će loviti (obično dio šume s gustišima i teško prohodnim grmljem). Zasede zauzimaju na mjestima gdje očekuju da će svinje naići, bježeći ispred pasa. Vlasnik pasa (pogonič), s jednim ili dva pomoćnika, ulazi sa psima u gustiš i lov počinje.

Prema lavežu, lovci u zasjedi procjenjuju na koju se stranu svinje kreću i pravodobno zauzimaju poziciju za siguran hitac. Ipak, najveće šanse su kod onih koji idu za psima. Jači veprovi i zrele krmače često se okrenu da se brane i stoje u mjestu okruženi psima koji ih napadaju. Obuzeti odbranom, ne primjećuju lovca, koji po lajanju odredi gdje se psi i svinje nalaze. Kad se dovoljno približi, nije ih teško odstrijeliti. Lovci koji idu sa psima, zbog probijanja kroz nepristupačne terene, moraju biti u dobroj kondiciji, jer se svinje obično tamo zavlache. Moraju, zatim, biti hladnokrvni kako ne bi, pri pucanju na svinju okruženu psima koji trče okolo nje, pogodili psa. U ovakvim lovovima obično se odstrijeli više svinja u jednom danu. Ali se dogodi da nastrada i poneki pas. Divlja je svinja opasan protivnik i neopreznost pri napadu može psa koštati života. Ako je u pitanju samo ozljeda, nakon zacjeljenja ti psi postaju još žešći, ali i oprezniji. Sa lovom na divlje svinje nastavljaju, jer ih goni ista strast kao i njihove vlasnike.

Izbor pasa

Za lov na divlje svinje se upotrebljavaju sve rase goniča, zatim brak-jazavčari, terijeri i jazavčari. Kod nas su najviše zastupljeni: posavski goniči, istarski kratkodlaki i oštrodlaki gonič, bosanski barak, trobojni i srpski gonič te brak-jazavčari i terijeri. Za koju će se rasu lovac opredijeliti, u prvom redu je stvar osobne preferencije i dostupnosti. Ali su individualne odlike psa, koje u lovu na divlju svinju najviše dolaze do izražaja, mnogo važnije nego pripadnost određenoj rasi. Događa se da iz čitavog legla svega jedno ili dva šteneta postanu dobri psi za lov svinje, iako su sva štenad izložena istom tretmanu i obuci. Dobar pas za lov na svinje, bez obzira na to kojoj rasi pripadao, mora biti brz, izdržljiv i iznad svega okretan. Osim hrabrosti koja je neminovna, psu je potrebna i opreznost, jer je odrasla svinja suviše snažan protivnik za bilo kojeg psa i samo onaj koji ne srlja i koji je dovoljno okretan napad izbjeći, može potrajati kao lovac. Pravi zaljubljenici lova na divlje svinje sa psima, naravno oni koji imaju mogućnosti, drže u ograđenim prostorima (gaterima) nazime ili veću svinju za obuku i trening pasa. Tako već kod mladih pasa mogu procijeniti jesu li pogodni za daljnju obuku ili ne pa prema tome naprave selekciju.

Izazov i opasnosti lova na divlje svinje

Lov na divlje svinje je naporan, atraktivan i uzbudljiv, pun napetosti pa i opasnosti, osobito zimi kad se lovi pogonom, a to znači pucanjem u divljač koja je u pokretu, u šumi, gdje je slabija preglednost i kad se najčešće puca na manje udaljenosti. Pri sadašnjem velikom broju divljih svinja povećava se broj nastrijeljenih grla, koje poslije treba tražiti. Pritom često ima zanimljivih, a nekad i dramatičnih situacija. Pri pogotku bilo kojeg primjerka divlje svinje, koji nije pao u vatri, treba zapamtiti mjesto odakle je pucano, mjesto gdje je divlja svinja bila u vrijeme pogotka i smjer bijega, te uočiti krvarenje. Najbolje je

obilježiti mjesto s kojega je pucano, mjesto gdje je divljač bila u vrijeme pucanja i smjer bijega. Ne valja podleći strasti brzog traženja ulova. To su osnovne pretpostavke uspješna nalaženja nastrijeljene divljači. Vepar je divljač tvrda na ranu i ako na udaljenosti od 250 m ne zalegne, obično traži teren gdje se može dobro braniti, primjerice neku guštaru, a u njoj je traženje bez psa rizično. I pri traženju sa psom treba postupiti razumno i oprezno. Ako postoji mogućnost, treba se koristiti višecjevnim lovačkim puškama – dvocjevka ili trilinzima. Tako se u kritičnim trenucima može iskoristiti mogućnost brzog ponovnog pucanja. Ako je divlja svinja na pretpostavljenom prostoru, pas će ispuniti svoju ulogu, ali ne treba dopustiti nerazumnosti. Mnogo je teže traženje nastrijeljene svinje u kukuruzu ili nekom drugom visokom usjevu. To je vrlo teška okolina za rad psa i lovca. Za takve uvjete je preporučljivo koristiti se samo dovoljno ostrim psom, posebno iskusnim, odnosno sa dva do tri psa zajedno. U takvim uvjetima umnogome se očituje fizička, a osobito psihička zrelost psa krvosljednika. Situacije u takvim potragama pamte se cijeli život. Pritom se preporučuju lovačke puške adekvatne ovoj vrsti lova i naboju s odgovarajućim balističkim svojstvima.

Čime loviti – oružje, municija

Zakonski je jasno definiran lov na krupnu divljač, u kojem je propisan hitac iz karabina primjerene snage. Iznimka je zakonski ustupak u lovu na crnu divljač, u kojem je dopušten hitac kuglom iz glatke cijevi, bilo klasične dvocijevke ili skupocjenog drilinga. Kugla na bliskim udaljenostima često bolje djeluje od karabinskog hica, bez obzira na svoju manju brzinu, jer ona je bar tri puta teža od prosječnoga karabinskog zrna i više energije predaje cilju koji najčešće padne u „vatri“. Ovdje se ne smije zaboraviti da učinkovitost ima ograničenje do 45-55 metara. Sve što je dalje, zbog naglog gubljenja brzine

i pravca nema smisla, a i zakonski je potpuno opravdano zabranjeno. Tko je god duže lovac imao je priliku vidjeti ili bar čuti da je pod kožom nekog vepra nađeno zrno krupne sačme, oko kojeg su nastali trovanje i upale, koja su ili prošle ili polako prolaze. Sreća je što divlja svinja ima dobre odbrambene mehanizme. Hitac takvim metkom na divlju svinju, osim što je zakonski nedopušten, rijetko može biti učinkovit, osim iz veoma velike blizine. Zbog maloga broja zrna a velikog rasipa, možemo računati da će velika meta, primjerice vepar, na 50 metara biti pogođena s najviše dva ili tri zrna. To nije dovoljno jer lovci znaju da sačma usmrćuje šokom zbog istodobnog udarca većeg broja olovnih kuglica, a ne prodiranjem u tijelo divljači. Za to zrno ili dvije sačme nemaju snage. Prodiranjem, razaranjem unutarnjih organa i velikih žila te kosti koje se s karabinskim streljivom lome, nastaje trenutna smrt. Zato je s razlogom nastala ciljna balistika kao znanost. Posljedice pucanja sačmom na crnu divljač teška su ranjavanja, ali, nažalost, i ponos lovaca kad se nađe krvni trag. Što se može, on ga je pogodio, ali eto, mrcina nije htjela pasti. Pritom se, dakako, uvijek prešućuje čime se pucalo. Treba zaboraviti nule, duple nule, razne devetake, a za visoku divljač koristiti kugle ili karabine po svome izboru, vodeći računa da zadovolje balističke uvjete koji su propisani za ovu divljač. Najčešći kalibri u lovu na vepra su: 7x57, 7x64, 8x57 IS, 30-06 Springfield, 7 Remington Magnum, 8x68 S. Ako pak koristimo kombinirane puške, onda su to kalibri: 7x57 R, 7x65 R i 8x57 ISR.

Trofeji divlje svinje (vepra)

Lovački trofej je dio divljači ili cijela divljač u vidu preparata. Prema lovačkim običajima, trofej uvijek pripada onom lovcu koji je ulovio divljač. Ukusno obrađen trofej je uspomena na lovački doživljaj. Zbog toga

posebnu pozornost posvećujemo njegovoj obradi, čuvanju i zaštiti od štetnih uzročnika. Glavni trofej od davnina su veprove kljove. Sporedni trofej je dermo-preparat glave vepra ili nazimčeta, te čekinje. Kožu pak neki lovci obrađuju štavljenjem i koriste je kao prostirku u lovačkim prostorijama. Poslije vađenja iz čeljusti, kljove se pričvrste na podmetač. Mnogi lovci vade ih iz glave bez iskuhavanja, jer se plaše da ne popucaju. Ova bojazan nije opravdana. Preporučuje se da se pri vađenju, na 15 cm od mjesta gdje kljove izlaze na površinu, kost odsječe pilom, ito prije skidanja kože s čeljusti. Približno dvije trećine kljova su u kosti. Kost se može presjeći i na udaljenosti dvostruko većoj nego što je dio kljove izvan čeljusti, uz dodavanje nekoliko širina palca. Poslije skidanja kože i mišića, kosti se potope u hladnu vodu. Zatim se kuhaju dva-tri sata. Srž im se istrese i očisti žicom i vatom pa se zatim stave u hladnu prostoriju, u kojoj se polako suše. Na visokoj temperaturi pucaju. Izvana i iznutra premažu se parafinom. Nakon tog pričvršćujemo ih na drveni okruglo ukrašeni podmetač, lijepljenjem ili uglavljivanjem ukrasnom žicom.

T.M.

Biologija vrste

Američka divlja tuka, ćurka ili pura (Meleagris gallopavo) spada u red koka i porodicu Phasianidae - fazani. To je ptica sjevernog američkog kontinenta, od Meksika do Kanade. Prvi doseljenici u Ameriku naišli su na jata od po nekoliko stotina ovih najkrupnijih ptica Sjeverne Amerike. Tuke su bile pitome i zbog izvrsnog mesa nemilice su uništavane, tako da je autohtona divlja populacija skoro istrijebljena i samo zahvaljujući strogoj zaštiti i ponovnom naseljavanju opstala je do danas, čak se njena populacija oporavila. Tuka je bila toliko popularna i karakteristična za Ameriku, da je poznati američki naučnik i državnik Bendžamin Frenklin predložio da divlja tuka bude unesena u državni amblem SAD a ne bjeloglavi orao. Manje je poznato da američke gajene tuke potiču iz Evrope. Već pripitomljene tuke koje su prvi španski konkvistadori prenijeli u Evropu su naseljenici „vratili” u postojbinu. Divlja američka tuka je krupna ptica, prepoznatljiva po kožnim izraslinama koje vise preko kljuna. Ženke dostižu težinu 6-8 kg a odrasli mužjaci i do 18 kg. Boja perja im je u cjelini tamna, s bronzanim, metalnim sjajem i raznim šarama na perju. Mužjak se zove tukac, ćuran ili puran. Odrasli mužjak ima neobičnu, četinastu „četku” na grudima i moćan rep koji kod šepurenja širi slično paunu ili tetrijebu. Zov mužjaka u vrijeme parenja može se čuti i do 1,5 km. Ponašanje i način života divlje tuke je sličan kao i kod domaće. Mužjak u vrijeme parenje okuplja oko sebe više ženki koje poslije obaveznog šepurenja postepeno oplodi. Ženka na skrivenom mjestu, na tlu, snese do 15 jaja na kojima čvrsto sjedi 26-28 dana. Ukoliko se ženki postepeno oduzima nasad, ukupan broj snesenih jaja može biti čak 80, odlika važna kod vještačkog uzgoja. Divlja tuka je šumska ptica. Voli mješovite listopadne šume u nižim položajima, naročito ako su ispresijecane livadama, čistinama i manjim gustišima. Traži prisustvo grupa starijeg drveća na kojem provodi noć. Divlja tuka je svaštojed, hranu traži na tlu ili penjajući se na grmlje ili mala drveća. Idealno vrijeme za hranu joj je rano jutro ili kasno poslijepodne. Voli jesti žirove i orahe, ali i plodove drugih stabala, uključujući lješnik, kesten, kao i sjemenke i bobičaste plodove, a hrani se i insektima i njihovim larvama, puževima, lovi i guštere, miševe voluharice. Prosječan životni vijek divlje tuke je 1.3 do 1.6 godina, a najpoznatiji zabilježen u divljini je 13 godina.

Vještački, farmerski uzgoj

Divlja tuka se može uzgajati intenzivno i ekstenzivno. Uzgajanje na ekstenzivno, prirodni način ima dobru stranu što nisu potrebna ulaganja u hranu i objekte, jer divlje tuke u okolišu pronalaze sve što im je potrebno za preživljavanje. Loša strana ovakvog načina uzgoja je veće stradavanje od prirodnih neprijatelja, kao i mali postotak izleženih zbog uništavanja jaja od strane dlakavih i pernatih grabljivica. Intenzivni uzgoj divljih tuke daje veće proizvodne rezultate, a za takav način treba osigurati pašnjačke površine koje treba ograditi i pokriti žičanom mrežom da bi se spriječilo prelijetanje. U okviru objekta potrebno je izgraditi nadstrešnicu u koju se smještaju gnijezda, hranilice i pojilice za dodatnu zrnastu hranu i pitku vodu. Mogu se kombinirati oba načina uzgoja, tako da je tokom sezone nesena matično jato u intenzivnom uzgoju, a nakon tog perioda ptice su na slobodi. Jaja tuke inkubira i postiže izleženost od 95 posto. S obzirom da u jelovniku divlje tuke najveći dio zauzima biljna hrana, za jednu odraslu tuku preporučuje se osigurati oko 10 m² pašnjaka.

Divlja tuka

Biologija vrste, uzgoj, naseljavanje, lov

Kao i domaće, divlje tuke žive u jatu pa se preporučuje jednom tukcu dodijeliti 8 tuka.

Naseljavanje

Naseljavanju svake vrste divljači u lovišta, bez obzira da li je u pitanju autohtona (domaća) i alohtona (strana) vrsta divljači, prethodi multidisplirana analiza svih aspekata ovakvog poduhvata, izradi programa naseljavanja, saglasnosti državnih organa kada se radi o stranoj vrsti ili vrstama divljači, dobra obuka osoblja i priprema terena namijenjenog za naseljavanje. Prvi pokušaji unošenja američke divlje tuke u Evropu se vezuju za 1880. godinu, kada su matična jata ispuštena u prostor šumske uprave Graffeneg u Austriji. Kasnije je to ponovljeno i u lovištima Mađarske, Slovačke i Češke. U Njemačkoj se decenijama na različitim lokacijama pokušava s naseljavanjem i daljim rasprostranjivanjem ovih ptica, koje su zaštićene a lov je dozvoljen od sredine marta do kraja prilja i od početka oktobra do sredine januara, a odstrjeluju se samo mužjaci. To su ptice kojima je potrebno veliko površinsko stanište bez uznemiravanja. Bez konstantne pomoći ljudi divljoj tuki je teško da opstane, naročito što se tiče zimske prihrane.

I u Srbiji su naseljivali divlju tuku na više područja. Pokazalo se da divlja tuka ne ugrožava nijednu autohtonu životinjsku vrstu, ne šteti poljoprivredi i šumarstvu, a visok stepen prirodnog prirasta u divljini je čini ekonomski, u smislu lovnog turizma interesantnom i atraktivnom vrstom divljači, naročito na terenima iznad 400 m nadmorske visine.

Lov

Divlja tuka, kao najveća pernatu divljač, isključivo se lovi čekanjem i imitiranjem glasanja divlje tuke za što postoje mamilice koje proizvode zvuk divljih tuke, a i na lovcima je da što bolje nauče imitirati njihovo glasanje. Kao dodatna pomagala mogu se postaviti i jedna -dvije plastične tuke ispred lovca na nekoliko metara da bi se tukac što više približio. Lov je veoma dug jer su tuke veoma osjetljive i na vrijeme uočavaju opasnost te se brzo skrivaju u gustiš, teško dostupnom rastinju. Bježeći, postiže brzinu od 10 m/s, koja je održiva na samo 100 m. Može letjeti nekoliko metara u visinu. Zato što je to divljač izoštranih osjetila, ona lovca često primijeti i na daljinama većim nego što je domet lovačkih pušaka sačmarica, tako da je važno biti miran, gotovo nepomičan na čeki i dobro zamaskiran da se lovac uklapa u prirodu. Tu dolaze do izražaja lovačka odjela poznatija kao real tree koja se stapaju s prirodom. Važno je i da svi dijelovi tijela budu prekriveni; na ruke se stavljaju lagane rukavice a preko lica maske kroz koje lovac može da vidi ukoliko se lovi u proljetnoj sezoni. Divlja tuka se isključivo lovi u visokoj šumi ili u blizini seoskih farmi na ivicama šuma. Odstrel divljeg tuke je najčešće na udaljenostima između 40 i 60 m. Isključivo se puca u glavu i vrat pa je bitno da širina snopa sačme ostane što uža tako da se koriste puni čokovi i ekstra puni čokovi kod pušaka koje imaju izmjenjive čokove. Također, ovdje dolaze do izražaja i magnum punjenja i patrone dužine 76 mm i 89 mm, mada i 70 mm patrone su vrlo efikasne. Krupnoća sačme koja se koristi za ovu vrstu lovne divljači, po američkim oznakama, bila bi #4 ili 3.25 mm, #5 ili 3 mm i #6 ili 2.75 mm. Najčešći izbor patrona su remington i federal mada se nekad nađe i winchester. U lov se ide vrlo rano da bi lovac bio na čeki prije svitanja. Kojekuda proljetna sezona dozvoljava lov samo prijepodne do 12:00 a jesenska do zaslaska sunca. Negdje u jesenskoj sezoni, pored divljeg tuke, može da se odstrjeli i divlja tuka. Trofeja divljeg tuke je brada na prsima koja doseže dužinu i do 30 cm, rep koji je predivan za vidjeti kad se šepuri usred šume. Trofej je i kandža na zadnjem djelu noge koja doseže dužinu i do 3cm. Divlji tukac se odstrjeljuje na zemlji, a u rijetkim slučajevima u letu, samo kad je nužno plasiranje drugog hitca u koliko divljač nije odstreljena prvim hitcem. Meso divlje tuke je izuzetno ukusno i kvalitetno.

Kinološke aktivnosti SLD TK

U okviru Plana rada Savjeta za lovnu kinologiju održano je 10 redovno-uzgojno-ocjenivačkih smotri lovnih pasa. Pravo učesća su imale sve članice SLD TK. Na tim ovogodišnjim kinološkim manifestacijama je ocijenjeno oko 300 pasa uz konstataciju da se kvalitet eksterijera pasa iz godine u godinu sve više popravlja. Svi psi su klasični primjerci svoje pasmine. Ovaj način rada i ocjenjivanja je iskorijenio dugogodišnju

praksu križanja pasa različitih pasmina. U tom najveću zaslugu imaju asistenti vođe uzgoja, vođa uzgoja i kinološke sudije koji učestvuju u smotrama. Ovaj način rada je omogućen na osnovu Ugovora o članstvu između Bosanskog kinološkog saveza i Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona, na osnovu kojeg su članovi SLD TK i članovi BKS.

Selver Pirić
Sekretar SLD TK

Rijetke pasmine u našim lovištima

Engleski seter

Engleski seter (English setter; nadimak The Dog who Sits) je porijeklom iz Francuske, gdje je nastao križanjem Španjolskog i Francuskog ptičara 1500. godine. A 300 godina kasnije doveden je u Veliku Britaniju, gdje ga je usavršio uzgajivač Sir Edward Laverack. Engleski seter nije bio korišten za lov dok mu drugi engleski uzgajivač Llewelin nije dodao i lovačku crtu. Engleski seter je najstariji lovački pas na američkom tlu. Njegova popularnost je bila izrazito velika, a korištenje te pasmine u lovu ubrzalo je stvaranje temeljnih postavki tog sporta.

Međunarodni kinološki savez FCI (*Fédération Cynologique Internationale*), kao najveća međunarodna kinološka krovna organizacija koja postavlja najviše kinološke standarde, brine se o njima i sistematizira u 10 skupina (svaka skupina ima svoje odsjeke i pododsjeke), Engleskog setera je svrstala među ptičare u skupini VII, gdje su psi koji se prvenstveno koriste za lov pernate divljači u polju, pronalaze je i markiraju. Svrstan je u pododsjek 2.2 – Seter 1. ENGLESKI SETER, ENGLISH SETTER, Broj FCI Standarda 2. Datum objavljivanja originalnog važećeg standarda: 28. 7. 2009., FCI-Standard N 2 28. 10. 2009. GB.

Kada govorimo o seterima kao pasmini, njihova svrha je lov na divljač, traženje i pronalazjenje ptica, pritom se koristeći svojim njuhom i pretraživanjem terena. Kada ih miris dovede do lovine, seteri „paze“ na ptice dok se lovac ne približi. U kategoriju setera spadaju Engleski seter, Irski seter, Irski crveni i bijeli seter i Gordon (Škotski) seter. Četiri strukturne razlike četiri setera udovoljavaju terenu na kojem su izvorno lovili. Taj njihov zajednički cilj je razlog njihove sličnosti, ali su to četiri različite pasmine.

Engleski seteri su temperamentni, elegantni, inteligentni, tvrdoglavi, osjećajni i dobroćudni. Toliko su pametni da se mogu obučiti za obavljanje bilo kojeg zadatka, izuzev čuvanja stoke. Ovaj atletski lovački pas ima izvanredan njuh što mu omogućava otkrivanje divljači i nekoliko sati nakon što je prošla. Od vrlina pogodnih za lovačkog psa ističe se još brzina, neumornost, želja za aktivnošću, snaga, pristupačnost svakom terenu (može pristupiti čak i npr. močvari), a također je otporan i na hladnoću i na vrućinu. Može se koristiti u svim vrstama lova, a posebice se ističe u lovu sa lovcem pojedincem. „Postoje dva zaista odlična psa ptičara: pointeri i seteri (...)“ (TARRANT, 1994.) Engleski seter je ptičar sa njuhom sličnim kao kod poentera kome je sličan i po lovačkim sposobnostima. Karakterizira ga brzo pretraživanje a upotrebljava se prvenstveno u lovu na pernatu divljač. Ima karakteristično markiranje u sjedećem ili ležećem položaju (sama riječ setter znači da pas stane u skoro sjedeći položaj kada ugleda divljač tokom lova), i naravno ima odliku da kulira i sekundira. Vrlo se lako uči da aportira (donosi).

Engleski seter u lovu na ptice vode lovca po terenu čiji položaj detektiraju svojim čudesnim njuhom („miracle nose“). Jednom kad pronađu pticu tada mirno stanu pokraj kako bi je markirali

i lovcu omogućili da je odstrijele kada ptica napokon izleti iz skrovišta. Koristi se za lov na sitnu divljač kao što su prepelice, jarebice, fazani i tetrijeb. Engleski seter se kreće kao mačka, i kada nanjuši divljač, prišunja se kao mačka, skoro uz zemlju. Kada ukazuje na divljač (markira), postavi se uspravno, digne nos i okrene glavu prema divljači. To je pas koji ukazuje prije odstrjela. Miris divljih ptica seteri osjećaju u zraku pa glavu moraju držati uspravno i visoko i slijediti miris stopala. Prednost u lovu im je izrazita brzina i okretnost. Prilikom rada, pas će loviti metodično tražeći miris svojeg plijena u zraku. Seteri love na velike udaljenosti na sustavan i metodičan način, u prvom redu koristeći se svojim njuhom. Kada osjeti miris plijena u zraku, seter se neće uzbuditi već će se „zamrznuti“ u nekoj vrsti polusjedećeg položaja. Nakon što na taj način ukaže na položaj ptice, tada po zapovijedi polako puže naprijed kako bi uznemirio ptice i potaknuo ih da izlete iz skrovišta. Većina setera se rađa s prirodnom sklonošću prema lovu, a oni koji pokazuju posebno zanimanje za ptice obučavaju se posebno za to od malih nogu. Obuka se obično radi uz pomoć prepelica ili domaćih golubova. Potreban je redovan i discipliniran trening od malih nogu.

Engleski seter je snažne i vitke građe. Prosječna visina mužjaka je 61-69 cm, a ženke 60-65 cm. Težinom varira 25-30 kilograma. Ima prilično dugu, uzdignutu glavu s naglašenim stopom. Stanje zdrave dlake engleskog setera je glatka, svilenkasta, ravna, s dugim resama na grlu, stražnjim nogama i bedrima. Nalazi se u sljedećim bojama: crno-bijela, limunska-bijela, crvenkastosmeđa-bijela, bijela i smeđa, trobojna - crna, bijela, pepeljasta. Tijelo mu je umjerene dužine, leđa kratka i ravna, slabine široke, mišićave i blago izbočene. Prsa su mu duboko u grudima, vrlo dobra dubine i širine između lopatica. Rep stoji u liniji sa leđima i srednje je dužine, ne doseže dalje od skočnog zgloba. Nije kovčav, blago je zakrivljen, ali bez sklonosti da se uvija. Prosječni životni vijek Engleskog setera je 11-12 godina.

Lovačko društvo „Sokolina“ Kladanj Mladi lovci po ugledu na starije kolege

Sunčano i pro hladno jutro na proplancima Konjuha, Dan državnosti BiH, lovci LD „Sokolina“ Kladanj, sekcije „Tuholj“ i „Stupari“ (Tarevo i Crijevčići) dogovorili su zajednički lov na dijelu lovišta Ježevik i Obrtanja (Mramor). Lovci LS „Tuholj“, sa lokaliteta Lađine zasjele, pokreću hajku prema Obrtanji, gdje su na čekama lovci iz Tareva i Crijevčića. Hajka se približava lovcima na čekama, sve glasnije su čuju hajkači i gromoglasan lavež pasa. Mladi lovac Vejzović Fuad nije žalio municiju nego je „opleo“ po krdu i preciznim hicima odstrijele dvije divlje svinje. U tome mu je vatrenim dejstvom pomogao takođe mladi lovac Šarić Suad. Poslije uspješnog lova, lovci su na Obrtanji, do kasno u noć, nastavili druženje baš kako to samo lovci i znaju.

Elvir Šarić

IN MEMORIAM

Bričić (Agan) Osman (1941. - 2020.)

Društvo je napustio naš Osman, jedan iz starije, iskusne generacije lovaca. Član je LD „Jelen“ Gradačac od 1973. godine. Uspješno je obavljao mnoge funkcije u Društvu i Sekciji „Vučkovci“. Rado je prenosio svoje iskustvo, svojim savjetima i ponašanjem pozitivno je uticao na kolege lovce. Više puta je odlikovan a SLD TK mu je uručio diplomu počasnog člana. Kao uzoran lovac i prijatelj, ljubitelj prirode, divljači i druženja, ostat će dugo u sjećanju svim lovcima i ljudima sredine u kojoj je živio. Neka mu je vječni rahmet.

LD „Jelen“ Gradačac

Bećirbašić (Avdija) Muhamed zv. Kum (1940. - 2020.)

Lovačko društvo „Spreča“ Kalesija je ostalo bez bez velikog čovjeka i lovca, ljubitelja prirode i druženja. Od kako je postao lovac Društva, 1987. godine, Kum se isticao u svim akcijama Poseban doprinos je dao organizovanju lovačkih nišana. Odlikovan je bronzanom lovačkom značkom. Prije dvije godine SLD TK mu je uručio diplomu počasnog člana. Ostat će trajno u sjećanju svim lovcima i ljudima sredine u kojoj je živio, posebno članovima njegove Grupe „Jajići“. Neka mu je vječni rahmet.

LD „Spreča“ Kalesija

Mešanović Mujaga (1954. - 2020.)

Nakon kraće bolesti LD „Sokolina“ Kladanj je ostalo bez jarana Mujage, izuzetno dragog, vrijednog i uglednog člana. Zbog svog doprinosa razvoju lovstva više puta je odlikovan, a prije dvije godine SLD TK mu je uručio diplomu počasnog člana. Nedostajće svim lovcima a posebno članovima Grupe „Prijanovići“. Neka mu je vječni rahmet.

LD „Sokolina“ Kladanj

Kasumović Redžo

U septembru se navršila godina dana od kako je redove LD „Tuzla“ vječno napustio naš Redžo, vrstan prijatelj, lovac od početka 1976. godine. Volio je prirodu i druženje, a svoje bogato lovačko iskustvo rado je prenosio na mlađe. Društvo je ostalo bez vrijednog člana, koji će kao uzoran lovac i kolega zauvijek ostati u sjećanju mnogih, a naročito članova Sekcije „Solina“. Neka mu je vječni rahmet.

LD „Tuzla“ Tuzla

Dautbašić (Muharem) Suljo (1942. - 2020.)

Lovačko društvo „Spreča“ Kalesija, Sekcija „Gornja Spreča“, ostalo je bez vrijednog i uglednog člana. Suljo je bio aktivan lovac Društva od 1982. godine. Pored mnogih priznanja, odlikovan je bronzanom i zlatnom lovačkom značkom. Prije dvije godine SLD TK mu je uručio diplomu počasnog člana. Dao je nemjerljiv doprinos razvoju kalesijskog lovstva i po tome ćemo ga trajno pamtiti. Neka mu je vječni rahmet.

LD „Spreča“ Kalesija

Husagić (Agan) Fahrudin (1962. - 2020.)

Preranom smrću našeg Fahrudina izgubili smo vrijednog, disciplinovanog i cijenjenog člana. Lovcima LD „Tuzla“, naročito članovima Sekcije „Lipnica“, ostat će u lijepoj i trajnoj uspomeni kao primjeren drug i lovac, zaljubljenik ljepote prirode i zaštitnik divljači. Neka mu je vječni rahmet.

LD „Tuzla“ Tuzla

Rijetke pasmine u našim lovištima

